

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

The Movement for Quality Government in Israel الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل

עמדת התנועה לאיכות השלטון – במסגרת נוהל אישור מוסדות ציבור יש לאסור באופן מוחלט מתן אישור לפי סעיף 46 לפקודת מס הכנסה לאגודות עותומאניות

לקראת דיון בוועדת הכספים ביום 16.5.2018

במאי 2014 המליצה הוועדה הציבורית לקביעת מוסד ציבורי לעניין סעיף 46 לפקודת מס הכנסה ("ועדת פריש") **שלא לאפשר לאגודות עותומאניות לקבל הכרה כמוסדות ציבוריים** ולהגביל הטבה זו לגופים הרשומים כעמותות, חברות לתועלת הציבור, הקדשות ציבוריים או תאגידים סטוטוריים.¹ לצורך כך, המליצה הוועדה לתת לאגודות שהות של שנתיים לשינוי ההתאגדות שלהן ולעגן את דרישת הסיווג התאגידי במסגרת תיקון לפקודה. **בחלוף ארבע שנים, המלצה זו טרם יושמה.**

בקביעת נוהל חדש לאישור מוסדות ציבור לפי הסעיף, יש להטמיע אחת ולתמיד את המלצות ועדת פריש ולבטל לאלתר את האפשרות של אגודות עותומאניות לקבל הטבות מכוח סעיף זה. זאת, בכדי למנוע מצב בו ניתנות הטבות עתק במס לאגודות שאין שום אינטרס ציבורי בקיומן, אינן מפקחות ואינן שקופות.

השופט מישאל חשין כתב כבר בשנת 1957 בנושא האגודות העותומאניות:

"לפי החוק הקיים – חוק האגודות, משרידיה המועטים של הירושה המשפטית העותומאנית – אין השלטונות מוסמכים להתערב בניהול – נכון יותר: באי ניהול – ענייניהם הפנימיים של האגודות, אלא במידה הזעומה הקבועה בסעיף 6 של החוק, ועניינים אלה באגודות רבות, דוגמת האגודה-הישיבה במקרה דנן, **מתנהלים בעצלתיים, ללא כל סדר ומשטר ואיש הישר בעיניו יעשה.**"²

הבעייתיות המוצגת במובאה זו מלווה את מוסד האגודות העותומאניות מאז ועד היום, מוסד אשר אין כל הצדקה או אינטרס ציבורי בקיומו, קל וחומר בתמרוצו או עידודו באמצעות מתן הטבות שונות.

בספטמבר 2015 החליט שר האוצר לאמץ את עיקר המלצות ועדת פריש המוזכרות לעיל, ועל אף שאגף התקציבים במשרד האוצר הצהיר כי הוא תומך בהמלצה זו, נראה כי **טרם נעשה דבר על מנת להטמיע את השינוי שהוצע.** מנתונים שהועברו אלינו על ידי רשות המסים במסגרת בקשה לפי חוק חופש המידע בחודש ספטמבר 2017, עולה כי ישנן **אגודות עותומאניות שממשיכות לקבל את ההטבות לפי סעיף 46 לפקודה, וזאת בניגוד גמור להמלצות הוועדה ולעמדה המוצהרת של משרד האוצר.** רשימת האגודות העותומאניות שמחזיקות באישור לפי סעיף 46 מצורפות כנספח א', וכן העובדה כי לאגודות אלו לא נמצאו מסמכי אישור לפי הסעיף.

¹ הוועדה הציבורית לקביעת מוסד ציבורי לעניין סעיף 46 לפקודת מס הכנסה דו"ח הוועדה (2014).
http://mof.gov.il/Committees/PublicInstituteCommittee/PublicInstituteCommittee_Report.pdf

² ע"א 150/56 בית אולפנא רבתא עיטור רבנים, ירושלים נ' יעקב אשלג ואח' פ"ד יא' 804, 810.

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

בנוסף, בשנת 2017 פורסם דוח מבקר המדינה בעניין הפיקוח על האגודות העותומניות. בדוח זה עמד מבקר המדינה על הכשלים הרבים שנתגלו בהסדרת הנושא ובביצוע הפיקוח הממשלתי, בכנותו זאת כ"כשל רגולטורי מתמשך". בפרט, התייחס המבקר המדינה להיעדר הפיקוח על הטבות במס לאגודות וציון כי ישנן אגודות הרשומות כמוסדות ציבור לפי פקודת מס הכנסה ולפיכך זכות להטבות מס בתרומה אליהן לפי סעיף 46 לפקודת מס הכנסה.

כיום, לא קיים בנמצא גוף ממשלתי אשר מקיים מערך פיקוח ראוי על האגודות העותומניות, במסגרתו הן נדרשות לדווח על פעילותן, לרבות במישור הכספי, והתנהלות האגודות אינה שקופה לציבור. הדבר עשוי להוביל לשימוש לרעה באגודות העותומאניות, ובכלל זאת להלבנת הון, הברחת נכסים או להפקת רווחים שלא כדין.

לעמדת התנועה, אין כל הצדקה לקדם באמצעות פקודת מס הכנסה תרומה לאגודות, על ידי הכרה בהן כמוסדות ציבוריים, הכרה שמעניקה להן "חותמת תקינות" העשויה להטעות את הציבור. לבטח אין אינטרס ציבורי בהענקת הטבה לאגודות, במיוחד שאלו זכות לרגולציה מקלה עד אפסית.